

מחשבה קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

פסחים דף כט

שו"ת רדב"ז ח"ג סי' תקמ"ו

תתקעז (תקמו) **שאלת** ממני אודיעך דעתי מה נשתנה חמץ בפסח מכל איסורין שבתורה שהחמירה עליו תורה להלריכו בדיקה ושרוף וכלה וגם ביטול והוסיפו חכמים להלריכו בדיקה בחורין ובסדקין ולחפש אחריו ולשרש אותו מכל גבוליו ועבר עליו בכל יראה ובל ימלא ואסרוהו בכל שהוא ואינו מתבטל כלל וחומרות כאלו... לא נמלאו בכל האיסורין שבתורה דאי משום דאיהו ביה כרת הרי חלב ודם ואי משום דאסור בהנאה הרי גללי הכרם ושור הנסקל וכמה איסורי הנאה שלא החמירה תורה בהם כ"כ. ואי משום דלא בדילי מיניה כולי שחא הרי יין לחיב דלא בדיל מיניה והחדש דלא בדילי מן התבואה כולם שחא ולא חמירה כולי האי :

תשובה שני דברים נאמרו בתשובת דבר זה. אחת שלא נמלאו בכל האיסורין שבתורה שילטרפו בו כל ג' תנאים הללו שהוא איסורי הנאה והוא כרת ולא בדילי אינשי מיניה כולם שחא אלא חמץ בלבד וכיון שיש בו החומרות הללו החמירה עליו תורה חומרות אחרות וצאו חכמים והוסיפו חומרות על חומרות כמו שפשחה התורה. וזהו דחמץ בפסח הוא כדבר שיש לו מתירין שהרי איסורו תלוי בזמן ואחר ימי הפסח יהיה החמץ מותר ואע"פ שזה החמץ שהוא מבער אי אפשר שיהיה לו היחר אלא א"כ יעבור בכל יראה ובל ימלא כוף כוף הא איכא חמץ שיהיה מותר לו דסיינו אותו שלא עבר עליו. וק"ל עליה דהאי טעמא נהי דסגי האי טעמא לענין דאפילו בחלק לא בטל כדבר שיש מתירין דאמרינן דאפילו בחלק לא בטיל חבני לחפש אחריו ולשרפו ולשרשו ולהוליא מרשותו לא ידענו למה. גם על הטעם שראשון יש לי קלח גמנום ומי צדיף מע"ז דאמרה חורה ולא ידבק בידך מלאמה מן החרם יכל המודה בו כופר בכל התורה כולם ולא מלינו שהלריכה חורה בה בדיקה וביטול אלא שבארץ ישראל מלוה לרדוף אחריה עד שנאבד אותה מארצנו אבל בח"ל אין לנו מלווין לרדוף אחריה אלא כל נוקם שנכבדו אותו נאבד את כל עכו"ם שבו עכ"ל הרמב"ם ו"ל. מ"מ הרי אסור רואה שלא החמירה תורה בעכו"ם כמו בחמץ הילכך עדיין לריך טעם ועל כן אני סומך על מה שאמרו רז"ל במדרשות כי חמץ בפסח רמז ליל"ד והוא שאור שבעיסה ולכן כלל רש יגרש אותו האדם העליו ויחפש עליו בכל מחבואות מחשבותיו אפילו כל שהוא לא בטיל, והדי זה אמר וכוון. והללע"ד כתבתי :

זוהר ח"ג דף רפב :

מאני דפסחא) כלהו נטורין . ומאן דנטיר לון מחמץ ושאר גופיה איהו נטיר מינה"ר לתהא ונשמחה לעילא ואתמר ביה (הגל"ס ה) לא יגורך רע בגין דהא אתעביד גופיה קדש ונשמחיה קדש קדשים ואתמר בינר הרע (ויקרא כג) וכל זר לא יאכל קדש (נמצא ב"א) והזר הקרב יומת . פסח דרועא ימינא דאברהם

זוהר ח"ב דף מ.

תאלכו . ולא יראה קך חמץ . אמר רבי יהודה אי הכי כל ימי שחא נמי . אמאי שבעת יומין דתיבי שבעת ימים שאור לא ימלא בתיכס שבעת ימים ולא יתיר . איל כל זמנא דאתחייב בר נש לאתחאה גרמיה בן תורין הכי אצטריך כל זמנא דלא אתחייב לא אצטריך . למלא דעבד לחד בר נש רופיעט כל איטן יומין דסליק להאי דרגא חדי ונביש לטשי יקר לבתר לא אצטריך . לשחא אחרא נטיר איטן יומין דסליק ליקירו דא ולבש איטן לבושין וכן בכל שחא ושחא . כהאי גוונא ישראל כתיב שבעת ימים שאור לא ימלא דאיטן יומי חדותא יומין דסליקו ליקרא דא ונפקו משעטבא דאחרא ובעין קך נטורין בכל שחא ושחא יומין דסליקו להאי יקר ונפקו מרשותא אחרא ועאלו ברשותא קדישא ועל דא כתיב שבעת ימים מלוה תאלכו . אמר רבי